

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Første Afdeling)

6. september 2017*

»Præjudiciel forelæggelse – artikel 99 i Domstolens procesreglement – udlevering af en borger fra en EU-medlemsstat til et tredjeland, hvor denne risikerer at blive idømt dødsstraf – unionsborgerskab – artikel 18 TEUF og 21 TEUF – artikel 19, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – beskyttelse mod udlevering«

I sag C-473/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Bezirksgericht Linz (distriktsdomstolen i Linz, Østrig) ved afgørelse af 24. juli 2015, indgået til Domstolen den 7. september 2015, i sagen:

Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR

mod

Eugen Adelsmayr,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, og dommerne E. Regan, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev og C.G. Fernlund (refererende dommer),

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR ved Rechtsanwälte A. Hawel, E. Eypeltauer, A. Gigitner og N. Fischer,
- den østrigske regering ved C. Pesendorfer, som befuldmægtiget,
- den tjekkiske regering ved J. Vlácil og M. Smolek, som befuldmægtigede,
- Irland ved E. Creedon og L. Williams samt ved D. Kelly og A. Joyce, som befuldmægtigede, bistået af barrister M. Gray,

* Processprog: tysk.

- den ungarske regering ved M. Tátrai og Z. Fehér, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved M. R. Troosters og S. Grünheid, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i overensstemmelse med artikel 99 i Domstolens procesreglement,

afsagt følgende

Kendelse

- 1 Anmodningen om en præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 18 TEUF og af artikel 6, artikel 19, stk. 2, artikel 47 og 50 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en tvist mellem Peter Schotthöfer & Florian Steiner GbR og Eugen Adelsmayr angående betaling af erstatning som følge af ophævelsen af en kontrakt på grund af frygt for udlevering.

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 3 Peter Schotthöfer & Florian Steiner, et advokatkontor i München (Tyskland), bad Eugen Adelsmayr, der er østrigsk læge bosiddende i Østrig, om i løbet af januar 2015 at holde et foredrag for deres klienter om arbejdsbetingelser og retsforfølgning i De Forenede Arabiske Emirater, hvor han havde arbejdet som anæstesi- og intensivlæge i flere år fra 2004.
- 4 I februar 2009 døde en af Eugen Adelsmayrs patienter, som han havde behandlet i De Forenede Arabiske Emirater, og som var alvorligt syg og havde været ramt af flere hjertestop, efter en operation på grund af et nyt hjertestop. Eugen Adelsmayr blev holdt ansvarlig for dette dødsfald.
- 5 Da en læge på det hospital, hvor Eugen Adelsmayr arbejdede, havde indgivet klage, blev der gennemført en undersøgelse, som især denne læge forestod. Lægen konkluderede, at der var tale om forsætligt manddrab.
- 6 I 2011 blev der indledt en sag i Dubai (De Forenede Arabiske Emirater), i hvilken anklagemyndigheden krævede Eugen Adelsmayr idømt dødsstraf. I 2012 forlod Eugen Adelsmayr imidlertid De Forenede Arabiske Emirater. Han blev idømt livsvarigt fængsel in absentia i en sag, der blev anlagt som en retsbevarende foranstaltning, idet den oprindelige sag til enhver tid kan genoptages og medføre, at Eugen Adelsmayr idømmes dødsstraf.
- 7 Der blev ligeledes indledt en straffesag mod Eugen Adelsmayr i Østrig angående de anklagepunkter, der var fremsat mod denne i De Forenede Arabiske Emirater. Den offentlige anklager henlagde dog denne sag den 5. maj 2014, idet denne udtalte, at »sagsøgte på troværdig vis [havde] formået at give et billede af, at der ved retssagen i Dubai formodentlig var tale om en hetzkampagne mod ham«.
- 8 De østrigske myndigheder opfordrede Eugen Adelsmayr til at skrive til nogle lande for at undersøge, om han kunne indrejse på deres område uden risiko for at blive udleveret til myndighederne i De Forenede Arabiske Emirater.
- 9 I oktober 2014 modtog Eugen Adelsmayr tilbuddet fra Peter Schotthöfer & Florian Steiner om det i præmis 3 i denne kendelse omhandlede foredrag. Dette tilbud resulterede i underskrivelsen af en kontrakt.

- 10 Kontraktens punkt 5.1 vedrørende betaling af erstatning i tilfælde af ophævelse af kontrakten er affattet således:

»Foredragsholderen forpligter sig til, hvis det omhandlede foredrag aflyses senest en måned før datoen for foredraget af grunde, som foredragsholderen kan gøres ansvarlig for, at betale en samlet godtgørelse på 150 EUR til arrangørerne.«

- 11 I slutningen af november 2014 begyndte Eugen Adelsmayr at nære frygt for at rejse til Tyskland for at holde dette foredrag på grund af spændingerne mellem Republikken Østrig og Kongeriget Saudi-Arabien. Han anmodede de tyske myndigheder om at give ham frit lejde, idet han præciserede, at han ønskede et hurtigt svar, da foredraget ikke længere kunne aflyses efter den 15. december 2014.
- 12 Da Eugen Adelsmayr ikke havde modtaget noget svar fra de tyske myndigheder den 12. december 2014, informerede han skriftligt Peter Schotthöfer & Florian Steiner om, at foredraget måtte aflyses.
- 13 Peter Schotthöfer & Florian Steiner sendte med udgangspunkt i punkt 5.1 i den kontrakt, der var indgået med Eugen Adelsmayr, en betalingsanmodning på 150 EUR, efterfulgt den 3. februar 2015 af en inkassostævning.
- 14 Den forelæggende ret har oplyst, at der på datoen for fremsendelse af den præjudicielle forelæggelse til Domstolen ikke var udstedt nogen international arrestordre mod Eugen Adelsmayr. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt aflysningen af det pågældende foredrag skyldes grunde, som foredragsholderen kan gøres ansvarlig for, eller om dennes frygt for at rejse ind på tysk område er begrundet.
- 15 På denne baggrund har Bezirksgericht Linz (distriktsdomstolen i Linz, Østrig) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Skal det grundlæggende princip om ikke-forskelsbehandling, der er fastsat i artikel 18 TEUF, fortolkes således, at hvis en medlemsstat i sin retsorden har en bestemmelse som § 16, stk. 2, i Forbundsrepublikken Tysklands grundlov, der forbyder udlevering af landets egne statsborgere til tredjelande, finder dette forbud også anvendelse på statsborgere fra andre medlemsstater, der opholder sig i den pågældende medlemsstat?
- 2) Skal [chartrets] artikel 19, stk. 2, samt artikel 47 fortolkes således, at en EU-medlemsstat skal afvise en anmodning om udlevering fra et tredjeland, som vedrører en unionsborger, der opholder sig på den pågældende medlemsstats territorium, såfremt den straffesag, der ligger til grund for anmodningen om udlevering, og udeblivelsesdommen i tredjelandet ikke var forenelig med den folkeretlige minimumsstandard og de deklaratoriske principper vedrørende den offentlige orden i Unionen (»ordre public«) og princippet om en retfærdig rettergang?
- 3) Endelig: Skal princippet »ne bis in idem«, der er beskyttet ved [chartrets] artikel 50 og ved Domstolens praksis, fortolkes således, at der i tilfælde af, at der én gang er sket domfældelse i et tredjeland, og sagen derpå er henlagt af mangel på en faktuel begrundelse for en fortsat forfølgning i en EU-medlemsstat, opstår en hindring for, at tredjelandet kan fortsætte forfølgningen?
- 4) Hvis et af de tre første spørgsmål besvares bekræftende, skal navnlig [chartrets] artikel 6 (»ret til frihed og sikkerhed«) da fortolkes således, at en unionsborger, såfremt et tredjeland anmoder om udlevering, heller ikke må varetægtsfængsles med henblik på udlevering?«

De præjudicielle spørgsmål

- 16 Ifølge procesreglementets artikel 99 kan Domstolen, såfremt et præjudicielt spørgsmål er identisk med et spørgsmål, som Domstolen allerede har afgjort, såfremt besvarelsen af et sådant spørgsmål klart kan udledes af retspraksis, eller såfremt besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl, til enhver tid på forslag fra den refererende dommer og efter at have hørt generaladvokaten beslutte at træffe afgørelse ved begrundet kendelse.
- 17 Denne bestemmelse finder anvendelse i nærværende sag.
- 18 Med sit andet spørgsmål, som skal behandles først, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om chartrets artikel 19, stk. 2, og artikel 47 skal fortolkes således, at en anmodning fra et tredjeland om udlevering af en EU-borger, der benytter sig af sin ret til fri bevægelighed og forlader sit oprindelsesland for at opholde sig på en anden medlemsstats område, skal afslås af denne anden medlemsstat, når den pågældende borger er udsat for en alvorlig risiko for at blive idømt dødsstraf, såfremt han udleveres.
- 19 Hvad angår anvendeligheden af chartret i en sag som den i hovedsagen omhandlede skal det bemærkes, at Domstolen allerede har fastslået, at en medlemsstats afgørelse om at udlevere en unionsborger i en situation, hvor denne benytter sig af sin ret til fri bevægelighed ved at rejse fra den medlemsstat, hvori han er statsborger, til en anden medlemsstat, er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 18 TEUF og 21 TEUF og dermed af EU-rettens anvendelsesområde som omhandlet i chartrets artikel 51, stk. 1 (jf. i denne retning dom af 6.9.2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, præmis 31 og 52).
- 20 Domstolen har heraf udledt, at chartrets bestemmelser, særlig artikel 19, finder anvendelse på en sådan afgørelse (jf. i denne retning dom af 6.9.2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, præmis 53).
- 21 Disse overvejelser finder ligeledes anvendelse i den foreliggende sag, der vedrører muligheden for, at en østrigsk statsborger kan rejse til en anden medlemsstat end den, hvori han er statsborger, i dette tilfælde Tyskland, for at holde et foredrag og dermed benytte sig af sin ret til fri bevægelighed uden at risikere at blive udleveret.
- 22 Hvad angår fortolkningen af chartrets artikel 19, stk. 2, skal det bemærkes, at det fremgår af denne bestemmelse, at ingen må udsendes, udvises eller udleveres til en stat, hvor der er en alvorlig risiko for at blive idømt dødsstraf eller udsat for tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende straf eller behandling.
- 23 Domstolen har fastslået, at i det tilfælde, hvor en medlemsstat bliver tilstillet en anmodning fra et tredjeland om udlevering af en anden medlemsstats statsborger, skal den førstnævnte medlemsstat efterprøve, om udleveringen vil udgøre et indgreb i de rettigheder, der er omhandlet i chartrets artikel 19 (dom af 6.9.2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, præmis 60).
- 24 Når den kompetente myndighed i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, råder over oplysninger, der dokumenterer en reel risiko for umenneskelig eller nedværdigende behandling af personer i det anmodende tredjeland, er den forpligtet til at vurdere, om denne risiko foreligger, når den træffer afgørelse om udlevering af en person til dette land på grundlag af objektive, pålidelige, præcise og behørigt ajourførte oplysninger (jf. i denne retning dom af 6.9.2016, Petruhhin, C-182/15, EU:C:2016:630, præmis 58 og 59).

- 25 I den foreliggende sag har den forelæggende ret oplyst, at den offentlige anklager under sagen i De Forenede Arabiske Emirater krævede, at Eugen Adelsmayr blev idømt dødsstraf. Den har tilføjet, at den pågældende udelukkende er blevet idømt livsvarigt fængsel in absentia som en retsbevarende foranstaltning, og at det er sandsynligt, at der vil blive afsagt dødsstraf, hvis straffesagen genoptages efter udleveringen.
- 26 Det følger heraf, at Eugen Adelsmayr løber en »alvorlig risiko« i henhold til chartrets artikel 19, stk. 2, for at blive idømt dødsstraf, hvis han udleveres.
- 27 Det andet spørgsmål skal derfor, for så vidt som det angår chartrets artikel 19, stk. 2, besvares således, at denne bestemmelse skal fortolkes således, at en anmodning fra et tredjeland om udlevering af en EU-borger, der benytter sig af sin ret til fri bevægelighed og forlader sit oprindelsesland for at opholde sig på en anden medlemsstats område, skal afslås af denne anden medlemsstat, når den pågældende borger er udsat for en alvorlig risiko for at blive idømt dødsstraf, såfremt han udleveres.
- 28 Henset til besvarelsen af denne del af det andet spørgsmål er det ufornuddent at behandle dette spørgsmål, for så vidt som det angår chartrets artikel 47, og ufornuddent at besvare det første, det tredje og det fjerde spørgsmål.

Sagsomkostninger

- 29 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 19, stk. 2, i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder skal fortolkes således, at en anmodning fra et tredjeland om udlevering af en EU-borger, der benytter sig af sin ret til fri bevægelighed og forlader sit oprindelsesland for at opholde sig på en anden medlemsstats område, skal afslås af denne anden medlemsstat, når den pågældende borger er udsat for en alvorlig risiko for at blive idømt dødsstraf, såfremt han udleveres.

Underskrifter